

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Als de dauw

"Ik zal Israël zijn als de dauw."

Hosea 14:6a

De landerijen, de tuinen, alles is een lust voor het oog. Regen en zonneschijn toveren het zaad uit de grond. Het gras van de weide wordt alsmāar dichter. De bomen zetten hun vrucht. Als er eens geen regen kwam, als alleen de zon scheen, fel en heet.... de gevolgen zouden spoedig zichtbaar zijn. Het opgekomen zaad zou wegschrompelen, het gras zou verdorren, de bomen zouden hun vruchten laten vallen.

In Israël regent het zes maanden lang niet. In april valt de laatste regen. Pas na het Loofhuttenfeest, in de tweede helft van oktober, komt de eerste regen. Zes lange maanden brandt de zon, onafgebroken, elke dag weer.

U kent de versregels: "een land dat dor en mat van droogte brandt, waar niemand lāfenis kan krijgen". Die psalm geeft de zomersituatie genoeg aan.

Echter niet overal in Israël is het 's zomers als een woestijn, een verschroeide aarde. Er zijn de bananenplantages, de sinaasappelbomen, de andere bomen – ze zijn fris en groen. Het gras is welig, en bloemen in allerlei soort bloeien.

Zeker – regeninstallaties ziet u daar ook al. Doch die vormen toch niet het geheim.

U weet van Gideon hoe hij de Heere een teken vroeg: eerst een nat schapenvel en toen een droog schapenvel. Het geheim is de dauw, die in het donker van de nacht onhoorbaar komt en alles doorweekt. Wij kennen de dauw ook wel. Wie 's morgens vroeg door het gras loopt, krijgt natte voeten. Maar in Israël is de dauw veel overvloediger. In een psalm wordt die overvloed zo aangegeven: "de dauw die Hermons kruin bedekt, die Sions top met vruchtbaar vocht besproeit en op zijn bergen nedervloeit".

Die twee woorden "besproeit" en "nedervloeit" geven de overvloedigheid aan. De dauw is als een sproeiin-

stallatie. Alles wordt doorweekt. Wie zijn kleding 's nachts buitenhoudt, kan deze de volgende morgen uitwringen. De dauw in de nacht is dus het geheim. Ondanks de grote hitte van de zon des daags toch groene akkers, bloeiende planten en vruchtdragende bomen. Nu spreekt de Heere: "Ik zal Israël zijn als de dauw." Welk een woord! Welk een kostelijke vergelijking! Hoe wordt hier openbaar Wie de Heere is voor Zijn volk! Hij is als de dauw, die met vruchtbaar vocht besproeit!

Evenwel – er is eerst een ander beeld, een beeld dat van Israël gegeven wordt, en van u en van mij.

Israël uit de dagen van de profeet Hosea is gelijk aan een verdorde akker, kaal, zonder leven, zonder vrucht. Welk zaad er ook op uitgestrooid wordt, er komt geen kiem, geen wortels, geen halm en geen vrucht.

Zo zijn wij nu allen van nature: ons hart is een dorre akker gelijk. Dat is het gevolg van de val in Adam.

Door eigen schuld zijn we zo'n dorre, uitgedroogde akker gelijk geworden, een akker waar geen zaad kan ontkiemen, een onvruchtbare bodem.

Er is zaad, kostelijk zaad, het zaad van het Evangelie. Daar heeft God voor gezorgd. De bewogen God.

Vanwege Zijn ontfermende zondaarsliefde. Dat zaad is Jezus Christus en Die gekruist. Daartoe moest God Zijn Zoon geven, overgeven aan kruis en dood, aan straf en vloek. Daartoe moest Jezus Christus Zichzelf geven, overgeven, als Lam ter slachting geleid worden. Zijn bloed storten.

Dat zaad nu wordt elke zondag over de akker van ons hart gezaaid.

Hoe komt het nu dat dit goede zaad niet ontkiemt, niet opgroeit en vruchten draagt? Dat zit in de akker. Dus dat ligt niet aan het zaad, maar aan de akker waarop gezaaid wordt.

Gaan we zien die dorre akker, die onvruchtbare bodem, dat leven zonder vruchten? Zie dan krijgt dit woord "Ik zal Israël zijn als de dauw" zo'n betekenis. Hier is een uitspraak en een

belofte van Godswege. Hij belooft hier de Heilige Geest. De mond van Hosea profeteert hier van het Pinksterfeit. De Heilige Geest als de dauw; de aardbodem wordt doorvochtigd, een onvruchtbare akker wordt vruchtbaar; het zaad van het Evangelie gaat ontkiemen; er komt een halm, een aar; er komen vruchten van geloof en bekering.

Let erop: als de dauw. Geen kletterende regenbui. Geen hoorbare of zichtbare zaak. Maar als de dauw: onhoorbaar, in de nacht, onzichtbaar. Het werk van de Geest is onnaspeurlijk, in het verborgene.

Als de dauw.

Maar hier is wel het geheim van vrucht dragen. Door deze dauw leven, eeuwig leven. Door deze dauw opstanding, een leven met rijke vrucht.

We hebben het Pinksterfeit weer herdacht. Zal het wel, eeuwig wel zijn, dan moet de Pinkstergeest u persoonlijk geschonken worden. Alleen zo vrucht dragen, in geen andere weg.

De Heere spreekt:

"Ik zal Israël zijn als de dauw." Hier is de Pinkstertoezegging. Laat toch dit woord van de Heere niet liggen. Ga met dit woord de binnenkamer in. Nooit kan de Heere van Zijn woord af. Zijn woord wordt altoos trouw volbracht!

Ds. P. van Zonneveld

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie opgenomen van ds. P. van Zonneveld over Hosea 14:6a "Als de dauw." Ds. H. Korving schrijft een vijfde artikel over 'sabbat en zondag.' Ds. J.M.J. Kieviet gaat in een tweede artikel in de vorm van een weerwoord in op de inhoud van het nieuwe boek van ds. B. Loontra dat als ondertitel draagt 'Homorelaties in de christelijke gemeente'. Ds. Tanis schrijft over standvastigheid. Ds. K. Hoefnagel

vervolgt zijn serie over het leven van Saul en beantwoordt een vraag over de profeet Micha. U treft aan artikel aan over klein geloof. Van de hand van Ds. P. van Zonneveld is een brief aan ouders opgenomen. Aan het begin van een nieuw seizoen zijn meerdere persberichten opgenomen.

Ontmoetingsdag 'Bewaar het Pand'

D.V. Zaterdag 17 september, Urk in de Eben- Haëzerkerk, Almerelaan 1 (bij het Hofsteepje).

's Morgens opening half 11. Sprekers: ds. P. den Butter en ds. M.A. Kempeneers 's Middags opening 2 uur. Sprekers: ds. B.L.C. Aarnoudse en ds. A. van Heteren

Kinderoppas aanwezig.

We hopen weer vele bekenden te ontmoeten. Het blijkt dat de ontmoetingsdagen in een behoefte voorzien. We mogen bijeen zijn rondom Gods

Woord en elkaar ook ontmoeten en spreken. De Heere verbindt Zijn zegen aan de te houden ontmoetingsdag

Chr. Geref. Bezinningskring binnen de classis Leeuwarden

D.V. Vrijdag 23 september a.s. zal ds. A. van Heteren een inleiding houden getiteld: "Gods werk gaat toch door." Plaats: Chr. Geref. "Sionskerk" Hoofdweg 127 Damwoude.

Aanvang 19.45 uur.
Er wordt gelegenheid gegeven voor het stellen van vragen. Allen van harte welkom.

Ambtsdragersconferentie

D.V. Zaterdag 3 december, Sliedrecht-Centrum. Inleider: dr. R. Seldenrijk. Onderwerp: ziekenbezoek.

Fam. Ds. P. Roos
Nieuw adres: Roggekers 21
9251 TC Bergum
tel. 0511-482426
e-mail: p.roos@kliksafe.nl

Verschijsning volgend nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. 22 september verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 15 september.

AvH

HOMORELATIES IN DE CHRISTELIJKE GEMEENTE? (2)

Dr. B. Loonstra schreef zijn boekje 'Hij heeft een vriend' uit pastorale verlegenheid. Zo geeft hij aan in het begin van het eerste hoofdstuk. Iemand zoekt de pastor op en vertelt hem over zijn homoseksualiteit. Maar niet alleen dat. Ook dat hij sinds korte termijn vriendschap heeft met een ander met soortgelijke gevoelens. Samen willen ze nu een leven opbouwen in liefde en trouw, zo ongeveer als in een gewoon huwelijk. Tegelijkertijd willen zij beiden aan het Heilig Avondmaal (blijven) deelnemen. Wat moet nu het antwoord van de pastor zijn? Moet hij zeggen dat zo'n praktijk voor God een gruwel is of kan het wel in het licht van de Bijbel? Ziehier de verlegenheid van de schrijver...

Tenminste, in het begin van het boekje. Nog geen twintig bladzijden verder geeft dr. Loonstra al antwoord op deze door hem zelf opgeworpen vraag. Dat antwoord luidt dat homoseksuele gemeenschap en een dito leefwijze geoorloofd zijn. Als althans voldaan wordt aan een aantal voorwaarden: de relatie moet integer zijn, exclusief, duurzaam en doortrokken van dienende liefde. Dan zou zo'n relatie zelfs nuttig kunnen zijn voor beide partners en opbouwend binnen de gemeente.

buiten het gezichtsveld

De vraag is nu, of dr. Loonstra zich met zijn conclusies terecht kan baseren op de uitspraken van de Heilige Schrift. Dat was immers zijn inzet. Hij wilde met zijn boekje de problematiek onder ogen zien en een antwoord zoeken binnen het geheel van de bijbelse boodschap. Ligt er een duidelijke lijn tussen het antwoord dat hij uiteindelijk geeft en de gegevens uit

de Bijbel die hij aandraagt? Kunnen we meegaan met zijn uitleg van de Schriftgegevens en geven die ons de goede richting aan om de problemen van dit thema onder ogen te zien?

Ik moet op deze vragen een ontkenkend antwoord geven. De schrijver gaat aan die gegevens op zichzelf niet voorbij. Hij noemt ze vrijwel allemaal die in dit verband te noemen zijn. Dat erken ik van harte. Maar ik moet het een eerdere recensent toegeven als deze het exegetisch gehalte van dit boekje uiterst schraal noemt. Daarmee is niets teveel gezegd. Loonstra is wel heel snel klaar met zijn luisteren naar de Heilige Schrift. Trouwens, heeft hij wel echt geluisterd? Na minder dan zes (!) pagina's worden de heldere uitspraken van de Schrift over deze problematiek terzijde geparkeerd en uiteindelijk getypeerd en gewaardeerd als niet terzake doende. Een citaat: De verliefderlijke en verloederende die uit de teksten over homoseksualiteit spreekt, is van een geheel andere orde dan de zoektocht naar een integer (sic!) relatie waarin homofielen een manier vinden om hun seksuele gerichtheid een plek te geven [p. 18]. Waar de Heere in Zijn Woord dus spreekt over deze praktijken – en overall zeer afkeurend daarover spreekt! – zegt Loonstra dat het daar in onze problematiek niet over gaat. In Sodom ging het om de schending van het oosterse gastrecht, in Leviticus 18 en 20 betreft het de kanaänitische tempelprostitutie, Romeinen 1 wijst slechts op een praktijk in het verlengde van afgoderij en in 1 Korinthe 6 en 1 Timotheüs 1 blijft het gezichtsveld van Paulus beperkt tot bepaalde decadente uitwassen.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 7,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar. Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

Dat betekent, aldus dr. Loonstra, dat de Bijbel geen antwoord geeft op de problematiek zoals die onder ons geldt, althans niet door middel van de teksten die hier een scherp verbod uitspreken. Homoseksualiteit als fundamentele neiging valt daarmee buiten het gezichtsveld van de teksten [p. 17], zo meent hij.

Ik moet zeggen dat hier wel heel glad en vlotjes wordt geredeneerd. Een doctor in de theologie onwaardig. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat van te voren al duidelijk was, dat deze tekstgegevens buiten spel gezet moesten worden. Hier vindt geen eerlijke exegese plaats. De teksten worden passend gemaakt in het kader dat van tevoren al klaar ligt. Iemand als wijlen prof. C. Graafland, toch zeker niet een man met vooringenomen standpunten, heeft zich over ditzelfde tekstmateriaal ook eens uitgelaten. Ik doel op zijn bijdrage in het blad *Kontekstueel* van januari 1995. Hij wees erop dat de consistente boodschap van Gods heil allerlei tijdgebonden cultuurbeelden overstijgt en tegelijk beheerst. Wat valt op?, aldus Graafland. Het bijbelse mensbeeld blijft gelijk door allerlei culturele omslagen heen. Dat kan maar tot één conclusie leiden. Wanneer de Bijbel zelf geen verschuivingen laat zien in de beoordeling van homoseksualiteit, zo vervolgt hij, dan blijkt daaruit dat het in wat de Schrift hierover zegt niet om een culturele context gaat, maar om continu-blijvende scheppingsgegevens. Graafland was zo eerlijk hieraan toe te voegen: menselijk gevoeld zou ik dolgraag willen dat de Bijbel mij de mogelijkheid zou geven om de homoseksuele relatie te legitimeren. Maar voorzover ik het zien kan, is dat niet zo [geciteerd uit:

Homoseksualiteit en kerk, Zoetermeer 1995, p. 46]. Ik denk dat we het hiermee kunnen doen.

alle dingen geoorloofd

We lezen verder in het boek van dr. Loonstra. Het tweede punt waarbij ik de vinger wil leggen, is zijn pleidooi voor het toestaan van de homoseksuele praktijk, met een beroep op twee woorden uit de 1e Korinthebrief. Zowel in het 6e als in het 10e hoofdstuk schrijft de apostel Paulus dat alle dingen hem geoorloofd zijn. Deze uitspraak van de apostel wordt door de schrijver verheven tot uitgangspunt van Paulus' ethiek (= de leer aangaande het rechte handelen). Nu is de schrijver de eerste die toegeeft dat de apostel hiermee niet gezegd wil hebben dat dan alles maar geoorloofd

is. Terecht wijst hij op de beperkingen die de apostel daarbij maakt. Zelfs wil de apostel door het doen van deze ver-gaande uitspraak zijn tegenstanders in Korinthe de wind uit de zeilen nemen. Het zijn die dwaalleraars die bepleiten om maar raak te leven. Door nu wel hun uitspraak over te nemen maar niet de ongelimiteerde inhoud ervan, aldus Loonstra, wil de apostel Gods bedoeling duidelijk maken. Want voor de christen behoeft het leven zich niet meer af te spelen in de sfeer van wat moet en niet mag. Het kiezen voor een bepaald gedrag is bij de christen niet meer gemotiveerd en genormeerd door Gods wet. Christenen zijn mon-dige mensen, die kunnen onderscheiden wat goed is en wat niet. Alle dingen zijn mij geoorloofd. Het is vanuit dit uitgangspunt dat Loonstra een bladzij verder zegt, dat ook homoseksuele gemeenschap geoorloofd is.

Wat mij opvalt is, dat Loonstra bij de verklaring van deze woorden van de apostel Paulus geheel anders redeneert dan bij al die teksten die homoseksualiteit verbieden. We hebben gezien dat hij die omduidt door ze in een (buitenbijbelse) context te persen waardoor ze het tegendeel lijken te gaan beweren dan ze in werkelijkheid doen. Maar hier, bij die woorden uit 1 Korinthe dus, past hij een geheel ander principe toe. Hier haalt hij de woorden van de apostel juist geheel uit hun context en rekt hij deze incidenteel bedoelde woorden op tot een algemeen geldend principe. Dit exegetisch gedrag is uiterst willekeurig. Zo kan ik Gods Woord laten buiksprenken tot precies wat ik zelf wil.

Alle dingen zijn mij geoorloofd - het zal duidelijk zijn dat deze spreekwijze van de apostel geheel gezien moet worden in het verband waarin hij ze bezigt. In 1 Korinthe 6 is dat de hoerij en in het 10e hoofdstuk de spijswetten. Natuurlijk is het voor de Korinthiërs duidelijk geweest dat de uiteindelijke normering gelegen is in de vaste inzettingen en geboden van de Heere. Een enkele blik in de kanttekeningen op de Statenvertaling had het dr. Loonstra kunnen leren: namelijk, (de dingen) die middelmatig zijn en in Gods Woord niet verboden... De wet van de heilige God is voor de apostel onmiskenbaar de ultieme en allesbepalende norm. Schrijft hij in het 7e hoofdstuk niet, dat het niet gaat om besnijdenis of voorhuid, maar om de onderhouding van Gods geboden [7: 19].

Dr. Loonstra gaat een uiterst beden-

kelijke en gevaarlijke kant op met zijn nieuwe 'fundering' van de christelijke ethiek. We moeten ons afvragen waar we terechtkomen als op dit fundament, dat geen fundament is, de leer van het handelen moet worden gegrond. Ooit schreef een VU-hoogleraar over de gereformeerde zede. In later jaren is binnen de Gereformeerde Kerken dat bouwwerk genadeloos afgebroken. In de jaren zeventig van de vorige eeuw al ontkende iemand als Kuitert dat zoiets als een gereformeerde zedenleer nog zou bestaan. Gaan wij dezelfde kant op? Een schip op strand is een baken in zee! Wee, als het niet is naar het Woord van de Heere. Het zal geen dageraad hebben...

wet en liefde

Er is nog iets - in het verlengde van wat we zojuist zagen. Er is in het boekje van Loonstra een tendens te bespeuren dat de norm van Gods wet wordt ingeruild voor de leefregel van de liefde. Nu ligt het met de verhouding van die twee 'wet en liefde' best gecompliceerd. Natuurlijk wordt de wet van God samengevat in en vervuld door de liefde. Het is het geloof dat door de liefde werkt. Buiten de liefde is het doen van de wet slechts vorm en buitenkant. Loonstra erkent dat ook. De liefde maakt het gebod niet overbodig. Toch geeft dat nog geen recht om te zeggen, zoals hij doet, dat de liefde de leidraad vormt voor onze keuzes. Zo mag dat niet worden gezegd. Want dan raakt de wet buiten het gezicht. Niet de liefde maar het gebod bepaalt onze keuzes. Wat schrijft de apostel Johannes in zijn eerste zendingsbrief? Johannes die zoveel en met zoveel vervoering spreekt over de liefde... Hij schrijft: Hieraan kennen wij dat wij Hem gekend hebben, zo wij Zijn geboden bewaren [2: 3]. Zijn geboden! In welke gezindheid? Jazeker, die van de liefde. Maar de norm en de leidraad is het gebod! Die daar zegt: ik ken Hem en Zijn geboden niet bewaart, die is een leugenaar [2: 4].

Het is juist in het verband van de homofilie dat dr. J. Douma ooit schreef: De vervulling van Gods geboden zonder de liefde blijft leeg. Maar wij voegen er meteen aan toe, dat elke liefde zonder de geboden van God blind is. De liefde is wel de vervulling van de wet, maar zij is daarmee nog niet de vervanging van de wet [Homofilie, Kampen 1988, p. 42]. En ik mag ten onzent wel verwijzen naar de jarenlange principiële stellingname van dr. W.H. Velema, dwars tegen allerlei modieuze stemmen in,

destijds vanuit de GOS en de CRC. Het is ons niet toegestaan om, met een beroep op de liefde, de concrete ge- en verboden van Gods Wet terzijde te schuiven, zo heeft hij ons en anderen onverdroten voorgelood. Waarom zou dit nu veranderd zijn?

verdriet

Over Loonstra's boekje zou nog wel het een en ander te schrijven zijn. Bijvoorbeeld over het versluisende taalgebruik. Wat is dat: een integere (!) homoseksuele relatie [p. 18]? Kunnen we de overtreding van Gods gebod ook integer in praktijk brengen? Is het daarom minder zonde? Wat is dat: dat homofielen binnen de gemeente een weg zoeken om op verantwoorde (!) wijze hun gerichtheid in banen te leiden [p.24]? Te verantwoorden, tegenover wie? Tegenover de heilige God? Maar geldt dan niet Zijn gebod? Er zou te schrijven zijn over wat in dit boekje pijnlijk gemist wordt: de uitdrukkelijke erkenning van de heiligheid van God. Hij is te rein dan dat Hij

het kwade kan aanschouwen. Dit besef brengt ons rond de gestelde vragen op heilige grond. Het laatste paragraafje van dit boek heeft als opschrift: Voor Gods aangezicht. Het blijft echter bij dat opschrift. Maar er is wel mee aangegeven waar we ons bevinden: coram Deo.

Er zou te schrijven zijn over het moment dat Loonstra zijn boekje publiceerde. Korte tijd nadat een tweetal kerkelijke vergaderingen zich over dezelfde problematiek heeft uitgesproken. Juist ook in het ressort waar ds. Loonstra woont en werkt. In eerdere publicaties is erop gewezen, onder meer in *De Wekker*. Ik hecht eraan om mijn adhesie te betuigen aan het artikel van drs. G. van Roekel.

Tot slot wil ik nog kwijt dat dit boekje geen diensten bewijst aan die homofiele gemeenteleden die zoeken een voor de Heere verantwoorde weg te gaan. Het zou kunnen zijn dat zij zich nu in hun rug aangevallen voelen. Hun moeite en hun worsteling is in

het licht van dit geschrift eigenlijk vergeefse moeite, zo lijkt het wel. De dominee van Emmeloord vertelt hun dat het zo moeilijk niet hoeft. En nog iets. Het is me uit reacties bekend dat ouders van homofiele kinderen verdriet hebben van de inhoud van deze publicatie. Hun waarschuwingen aan hun homofiele kind(eren), hun worstelingen met hen en voor hen worden door dit boek ondermijnd. Dr. Loonstra zal het zo allemaal wel niet bedoeld hebben, maar het effect is niet anders.

Al met al: een boek dat er niet had moeten zijn!

N.a.v.: Dr. Bert Loonstra, Hij heeft een vriend. Homorelaties in de christelijke gemeente. Uitgeverij Boeken-
centrum, Zoetermeer. 95 blz.
Prijs € 11,50.

J.M.J. Kieviet

IN DE DIENST VAN DE HEERE

Standvastigheid.

Dit is een bekend woord. Een gebruikt woord. Maar het roept veel op. Ondermeer dit: kun je dat in deze tijd nog wel zijn? Het is een tijd vol vragen. Een tijd, waarin het ene kantelt na het andere. Voorheen waarheid en nu zelfs afgeschreven. Of niet meer houdbaar. Je kunt er niet meer mee komen. Nu moeten we niet menen, dat ons tijdsbeeld vandaag er pas is en het in het verleden totaal anders was. Wanneer we de algemene en de kerkgeschiedenis nagaan, komen we heel wat tegen. Welk een geschriften werden uitgegeven. Welk een woorden uitgesproken. Bepaalde personen hadden een geweldige invloed. In de kerk en in de samenleving. Toch waren er krachtige getuigenissen. In boeken en woorden werd een dam opgeworpen tegen onbijbelse uitspraken. Het : 'er staat geschreven' werd benadrukt, geldend voor heel het leven. Voor bijbelgetrouwen was het woord 'gereformeerd' geen predikaat, maar het sprak van identiteit. Het persoonlijke stond er niet buiten. Het hart klopte er in. Het woord van de Heere en de Geest van de Heere deden hun kracht in het leven en reformeerden naar God toe, naar Christus toe, naar het Woord toe, naar de belijdenis toe, de drie formulieren van enigheid. Vandaar dat

men zich bewust was: gereformeerd zijn is door en door bijbels en het verbonden zijn aan de schatten die de Heere in het verleden heeft gegeven. Nu kan gezegd worden dat de geschiedenis laat toch wel trieste dingen laat zien en horen. Overtrokkenheid! Wij zijn gereformeerd! Hoog in het vaandel kon geschreven staan: wij zijn de ware kerk! Scheuringen bleven niet uit. Zeker mogen we heel wat werkelijkheden niet overslaan of bedekken. Het werk van mensen en waartoe mensen kwamen. Maar laten we het werk van de Heere niet voorbij zien. Ons daarop te bezinnen is vandaag zeer nodig. Veel is er wat waarde heeft, en mag niet afgeschreven worden. Het woord 'gereformeerd' is geen aftands woord. Wanneer we dit woord nagaan en beoordelen op haar proporties dan heeft het ons vandaag veel te zeggen. Wat hebben ook Gods kinderen voor hun 'gereformeerd' zijn over gehad. De geschiedenis van onze eigen kerk laat ons ook het een en ander daarover zien. Men heeft hoon en spot willen verdragen. Het winkelbezoek vermindert omdat men christelijk gereformeerd was geworden. Op de zondagen werd hier en daar wat gehoord. Op weg naar de kerk en bij gaan in de kerk. Welk een offers heeft men gebracht om het zuivere woord van

de Heere te horen en de Bijbelse bevinding. Gesprekken waren er onderweg. Men kwam samen op een doordeweekse avond of op de zaterdagavond. Hoogtepunten waren wanneer het ging over de vrucht van de prediking en het onderling onderwijst. Dit alles kan men weten. Diverse gedenkböeken zijn verschenen en als ouderen kunnen we het doorgeven. Zo behoort het zeker te zijn bij een christelijke gereformeerde predikant. Het is ontzettend wanneer het verleden een afgeschreven zaak is of geen betekenis meer heeft of het gezegde wordt gehoord: we leven in een andere tijd en andere zaken zijn dan aan de orde. We weten meer dan het voorgelacht. Somberheid en donkerheid behoorden tot de mentaliteit. Het 'och' en het 'ach' staat niet meer in ons levensboek. Zo kan op meer gewezen worden, want men hoort of leest veel. We dienen te onthouden dat er maar een geestelijk leven is wat zeker blijkt in onderscheidenheid maar wat een gescheidenheid is er op de zondag en door de week. De Heere zegt: Ik zal hun enerlei hart en enerlei weg geven om Mij te vrezen al de dagen hun ten goede, mitsgaders hun kinderen na hen. In de kanttëkening staat: Ik zal door Mijn Geest alzo in de harten van Mijn uitverkorenen werken, dat zij door één geloof en één godsdienst in liefde

aan elkander zullen verbonden en verenigd zijn. Dat is enerlei godsdienst of religie, enerlei manier of wijze van geloof en leven. Ten goede: tot hun best, heil en zaligheid. De kinderen zullen daarvan niet uitgesloten worden. In het nageslacht zal de Heere het werken. Hij zal het laten zien. Wanneer het aanwezig is, is er naast de verbondenheid de standvastigheid. Het bewaren van datgene wat de Heere in hen door hen gegeven heeft. De Bijbel gaat ons daarin ook voor. We lezen van Naboth: dat late de Heere verre van mij zijn dat ik u geve de erve van mijn vaderen. In het boek Daniël gaat het weer over de standvastigheid. In de houding, in het getuigenis van de drie jongelingen blijkt het. Dit heeft niets te maken met dwarsliggerij, met halsstarrigheid, maar het spreekt van geloof en liefde. Beide heilszaken leiden tot onverzettelijkheid. En dat heeft grond. Het is Gods onfeilbaar Woord. Ditzelfde houdt de apostel Paulus Timotheüs voor. Wanneer hij met nadruk heeft gezegd, dat de boze mensen en de bedriegers procesmatig verder gaan, voerend en zichzelf en anderen al meer van de waarheid van God af. Zij wijken er al meer van af. Timotheüs moet blijven in wat hij geleefd heeft. Dat is in de waarheid Gods, in het Woord van God, in de afgelegde belijdenis. Dat onderwijs heeft vrucht gedragen. En dat vraagt

standvastigheid. Ook verbondenheid aan hen van wie hij lessen heeft ontvangen. Paulus zegt: je weet het onderwijs dat je ontvangen hebt van een door God geroepen apostel. De ware godsvrucht heb je gezien in het leven van je moeder en grootmoeder. Het heden en het verleden moeten leiden tot onwankelbaarheid.

Onverzettelijkheid. Waar nu bijzonder de apostel over spreekt en op wijst, moet vandaag ter harte genomen worden en blijken. Welke woorden 'in' zijn weten we. De waarheid schijnt zo veelkleurig te zijn, dat niemand meer een ketter genoemd kan worden. De waarheid lijkt zelfs ongrijpbaar te zijn. Wanneer echter de genade Gods leeft en werkt in het hart, dan is er een levende band aan Gods onfeilbaar Woord en aan de dogma's waarmee men in het verleden heeft geleefd en zelfs ging sterven en dat met geloof, hoop en liefde. Wij hebben de drie formulieren van enigheid. Men heeft gezegd: dit zijn onze papieren. Welnu, is dat vandaag nog zo, dan zijn de opstellers of schrijvers onze broeders. In hun spoor willen we blijven gaan. Niet om de eer van mensen, maar om de genade Gods. Kennend de eenheid van de Geest. Die eenheid wordt bewaard en beleefd wanneer de liefde als een hechte band van ware vreugde omringt en samenbindt. Efeze 4.

M.C. Tanis

terliggende motieven van die wens waren verkeerd. Ze wilden zijn als de andere volkeren, die een koning hadden die hen bijvoorbeeld voorging in de strijd. Hun wens was een blijk van ondankbaarheid. Waren ze de Heere en Zijn wonderdaden in het verleden vergeten?

Terwijl de Heere Zijn volk toch apart zette en met hen anders wilde handelen dan met de omliggende volkeren, wilde het volk Israel zijn als die andere volken! Dat lonken over het muurtje heen, zit ons in het bloed. We hebben van nature vriendschap met de wereld gesloten. Maar wie een vriend der wereld wil zijn, zal een vijand Gods gesteld worden! Ze hebben Mij verworpen, zei de Heere tegen Samuël.

Nu kunnen we de scherpe bewoordingen van de profeet beter begrijpen, als het volk komt met het verzoek om een koning aan te stellen. Het was geen reine begeerte om een van God aangewezen koning te ontvangen, die hen zou voorgaan in de wegen des Heeren. Nee, ze wilden zijn als de andere volken, die met een heldhaftige koning tevoorschijn konden komen! Dat leek hun ook wel wat! In dit licht bezien is het koningschap van Saul voor het volk ook een gevoelige les geweest. En dat niet alleen: op deze wijze heeft God Zelf de weg gebaand naar een koning uit Juda's stam. Had de stervende Jakob niet reeds geprofeteerd: Juda, gij zijt het! Niet Benjamin, maar Juda. Niet Saul, maar David. Niet de gevallen zondaar, maar de van God gegeven grote Davidszoon, van Wie wij zingen: En onze Koning is van Israels God gegeven!

Niet hetgeen wij (menen te) hebben of zijn, niet hetgeen wij uitdenken en doen, kan voor God bestaan.

We kunnen alleen voor God bestaan door het ware geloof in Davids Zoon en bovenal Heere, de Heere Jezus Christus, Die een volkomen Zaligmaker is voor een reddeloos verloren zondaar. Het moet in ons leven tot een erkenning van Hem komen: kust de Zoon, opdat Hij niet toorne. Het is Sauls val geworden, dat hij niet wilde erkennen: Juda, gij zijt het! Maar hoe staat het met ons? Hebben wij die Koning al te voet mogen vallen?

Saul wordt te Mizpa openlijk verkozen door het volk. Hij was enige tijd

KONING SAUL (2)

We gaan nog even terug naar die eerste ontmoeting tussen Samuël en Saul. Want bij die ontmoeting spreekt de profeet van een opdracht. Saul krijgt de opdracht om op zeker moment voor Samuël uit naar Gilgal te gaan en daar op de oude man Gods te wachten. Daar zal de profeet brandoffers brengen en door vredeoffers een offermaaltijd bereiden, waarna de profeet aan de toekomstige koning een nieuwe opdracht zal geven. Als Saul daar dan in Gilgal zal zijn, moet hij 7 dagen wachten en dan zal Samuël komen. Omdat het geruime tijd heeft geduurd voordat deze situatie zich werkelijk voordeed, moeten we het er op houden, dat de oude Samuël profetisch sprak.

Feitelijk betekende deze opdracht voor Saul, dat hij, voor hij aan zijn eigenlijke werk als koning zou kunnen beginnen, naar Gilgal geleid zou worden, om daar bij wijze van proef een tijd op Samuël te moeten wachten.

Het feit dat de oude profeet al bij de eerste ontmoeting met Saul van deze dingen spreekt, laat zien van hoe grote betekenis het zou zijn voor Sauls koningschap. Dat Saul voor dit examen is gezakt, weten we, en ook wat de gevolgen zijn geweest. Maar daar zullen we het nog over hebben. Laten we eruit leren, dat Gods Woord altijd ernstig genomen moet worden en niet dan met schade genegeerd kan worden.

Waar we nu aandacht aan geven, is de verkiezing van Saul door het volk. U vindt deze geschiedenis in 1 Sam. 10. Bij de samenkomst van het volk te Mizpa spreekt Samuël opnieuw zijn ongenoegen uit over de wens van het volk om een eigen koning te hebben. Niet dat die wens op zichzelf verkeerd was, dat niet! De wet van Mozes bevatte immers ook al een koningswet. Zie maar Deut. 17. Maar de ach-

tevoren reeds door de oude Samuël gezalfd. Later zal er weer een andere bijeenkomst zijn, waar de officiële inhuldiging plaats zal vinden. Nu dus de verkiezing. David is wel drie maal gezalfd. Saul één keer. Maar toch ook wettig. David heeft Saul altijd als de gezalfde des Heeren gezien en terecht. We komen daar later nog op terug.

De verkiezing is op ordelijke wijze toegegaan. Dat moet, ook onder ons. Als iemands ambtstermijn er op zit, moet opnieuw verkiezing plaats vinden. Zonder (her)verkiezing jaren aan te blijven als ambtsdrager is onjuist. Iemand die zich geroepen weet tot het ambt, heeft er juist behoefte aan in zijn ambtswerk steeds weer bevestigd te worden. Dat geeft kracht en moed om voort te gaan.

Bij de loting weten er tenminste twee al, hoe de afloop zal zijn. Samuël en Saul. Dat moet voor beide een wonder geweest zijn. Duidelijk is Gods hand op te merken. Maar opnieuw merken we bij Saul niets van verwondering, van een geestelijk verwerken van deze zaken. In de Psalmen zien we David in het hart. Wat is hij dikwijls verbroken onder Gods goedheid. Maar we hebben geen lied van Saul, waarin hij spreekt van gunst aan hem bewezen.

Opnieuw kunnen we echter de vraag stellen hoe dat met ons gesteld is? Mag u God wel eens als een klein, onwaardig menskind aanbidden voor Zijn trouw en goedheid? Mogen er wel eens psalmen oprijzen uit het diepst van uw gemoed? Bedenk dat de zaligen een lied zingen, dat in beginsel hier op aarde reeds wordt geleerd: Ik zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheid! Er is geen zaliger werk te bedenken dan het lofprijzen van de Heere! Als we onze onwaardigheid inleven, eens voor het eerst en telkens weer opnieuw, zal de zelfaanklacht en vernedering nooit zonder aanbidding zijn: O Heere, wat zijt Ge goed voor zo'n boos mens als ik ben!

Saul is wel beschaamd en verlegen. Hij verbergt zich en durft niet voor de dag te komen. Maar de Heere verklapt zijn schuilplaats. Voor Hem kunnen we ons nooit verbergen. Maar ik ben bang dat Saul niet dat eenzame plekje heeft gezocht om voor God op zijn knieën te vallen. Nog eens: hij was geen geestelijk mens. Hij verkeerde nog in zijn natuurstaat. In die staat

heeft hij jaren geleefd en in die staat is hij ook gestorven. Hoe sympathiek een verlegen Saul ook is, we hadden

liever wat anders bij hem gezien.

K. Hoefnagel

SABBAT EN ZONDAG (5)

Tot nu toe hebben we aandacht gegeven aan een studie van Vrijgemaakte zijde over de verhouding sabbat en zondag. In het jaar 2003 deden Deputaten ADMA van de Christelijke Gereformeerde kerken in Nederland (sinds de Generale Synode 2004 genoemd: Deputaten Diaconaat) een brochure het licht zien over zondagsarbeid. Met deze brochure willen zij een pastorale handreiking doen aan de kerken. (Di@coon, 21e jaargang nummer 4, november 2003). Aan deze brochure willen we in de volgende artikelen aandacht schenken.

Wat is de waarde van deze handreiking? Wordt er in deze brochure op een goede en verantwoorde wijze leiding gegeven in de vragen rond zondagsheiliging, arbeid en rust? Welke visie dragen deputaten uit?

De grote vraag is welke waarde de zondag als rustdag voor ons heeft. Is er een relatie tussen de christelijke zondag en het vierde gebod van de wet des Heeren, en zo ja, van welke aard is deze relatie? Die vraag wordt m.i. in deze brochure beantwoord op een wijze die veel vragen oproept. Om die reden wil ik proberen hier enkele kanttekeningen bij te maken en kritische vragen te stellen. Eerst wil ik de hoofdlijn van het betoog van de brochure weergeven. De hoofdstukken 1 en 2 geef ik vrij uitvoerig weer, de laatste hoofdstukken wat beknopter.

Hoofdstuk 1: In het licht van de Schrift.

In dit hoofdstuk wordt in kort bestek nagegaan wat de schriftuurlijke lijnen zijn.

Paragraaf 1: arbeid en rust

De insteek van de brochure is dat zij arbeid en rust goddelijke gaven noemt.

Wat betreft de arbeid wordt erop gewezen dat de mens sinds de zondeval zijn werk met moeite en inspanning verricht (Gen. 3,17-19).

De gave van de onderbreking van het dagelijks werk wijst op de ware rust, het herstel van het scheppingswerk. Rust én arbeid hebben een plaats gekregen in de ontvouwing van Gods

plan van de verlossing, en zij dienen als voorbereiding op de komst van de eeuwige en laatste dingen.

Er wordt niet precies uitgelegd op welke wijze arbeid en rust dienstbaar zouden zijn aan de ontvouwing van Gods heilsplan. Het lijkt mij een stelling die trouwens gemakkelijk misverstanden kan oproepen. Het misverstand dat onze arbeid, ons werk op de een of andere manier iets bijdraagt aan Gods heil. Of dat Gods ons werk nodig heeft voor Zijn werk.

Dat zullen deputaten niet bedoelen, naar ik hoop. Arbeid (sinds de zondeval is dat moeitevolle arbeid) en rust dienen, zo lezen we in de brochure, als voorbereiding op de komst van de eeuwige dingen. De ware rust bestaat in het kennen van God. God werkt toe naar het herstel van Zijn scheppingswerk.

Maar wat mij vooral opvalt is dat reeds in deze eerste paragraaf niet over arbeid en rust wordt gesproken als een opdracht of gebod, maar als een gave. Deze lijn (het vermijden van de woorden opdracht of gebod) wordt in heel de brochure voortgezet, en dat is m.i. niet zonder ernstige consequenties. Want de vraag waar het steeds om gaat is of de zondagsviering – en het laten rusten van ons werk op Gods dag – teruggaat op een gebod van de Heere.

Paragraaf 2: teken van de rust

In de tweede paragraaf wordt de sabbat een teken van het heil genoemd. 'Sabat' betekent ophouden. Viering van de sabbat en ophouden met werken horen bijeen.

'Deze dag is voor Israël goddelijke verkondiging.'

Wat wordt er bedoeld met goddelijke verkondiging? Dat wordt in de volgende zinnen van de brochure uitgelegd. In de eerste plaats markeert de sabbat het onderscheid tussen Israël en de andere volken. In de tweede plaats spreekt de sabbat van Gods zorg voor zijn verbondsvolk.

In de derde plaats spreekt deze dag van Gods bijzondere zorg voor individuele mensen. In de vierde plaats is deze dag een voorafschaduw van de volkomen lofprijzing, de ware rust. In de vijfde plaats herinnert deze dag

aan de bevrijding in Egypte. In welke zin? 'Omdat God zijn verbondsvolk heeft bevrijd, is het onbestaanbaar dat de zijnen elkaar een slavendienst opleggen. De bevrijding die God geeft, is grond voor leven in vrijheid.' Uit onszelf konden wij echter niet tot het heil komen, waarvan de sabbat een teken is. Het sabbatsgebod breekt stuk op ons zondige hart. Daarom heeft God een andere dag vastgesteld, waarop Hij Zijn genade openbaar maakt (Hebr. 4, 6-9).

Paragraaf 3 : Vervulling in Christus

In Christus mogen wij de ware rust ontvangen. Deze bestaat in een herstelde verhouding tot God, de naaste en de schepping. De arbeid krijgt zo ook weer 'de plaats die hem toekomt.'

'Wij zijn door het geloof daarom niet langer gebonden aan de zevende dag van de week, maar aan de nieuwe dag die de naam draagt van onze Heiland. Het teken is met Zijn komst niet meer aan de orde.'

De ene dag staat niet meer boven de andere. Ieder mag zijn eigen overtuiging hebben. 'Sommigen komen op de sabbat bijeen en houden deze in ere. Anderen doen dat niet.'

Christus heeft onder meer door de genezingen op de sabbat de volle betekenis van het vierde gebod aan het licht gebracht: de lofprijzing van God door het liefhebben van Zijn Naam en de liefde tot de naaste.

Christus en de apostelen gingen nog wel op de sabbat naar de synagoge. Zij brachten geen revolutionaire omwenteling. Meer en meer zien we echter dat de christenen op de eerste dag van de week bijeenkwamen (1 Kor. 16, 1-2; Hand. 20,7, vgl Openb. 1,10). 'Ook al is de gelovigen niet geboden dat zij moeten rusten op de eerste dag, wel heeft de eerste dag van de week voor hen een speciale betekenis.'

Beoordeling

De bespreking van de bijbelse gegevens vindt op vrij summiere wijze plaats. Nu kan dat ook niet anders in een brochure, dat is duidelijk. Dat zullen we onze deputaten niet kwalijk kunnen nemen. Mijn vraag is niet of ze er niet iets meer van hadden kunnen zeggen, maar vooral of deze bespreking wel zorgvuldig genoeg is. Deputaten willen één ding proberen duidelijk te maken en de bespreking van de bijbelse gegevens moet hiervoor de weg banen.: de sabbat is

afgeschaft en de christenen zijn vrij om hun eigen keus te maken. Naar mijn bescheiden mening is dit echter een tendentius, eenzijdig en bedenkelijk standpunt. Want als men stelt dat het teken (de sabbat) met Christus' komst is afgeschaft, en er voor de christenen geen sprake meer is van een gebod om te rusten op de eerste dag, en zij naar eigen goeddunken kunnen handelen in de vrijheid van de Geest, dan laat de vraag zich niet onderdrukken of vervulling van het vierde gebod door Christus betekent dat het vierde gebod in feite voor de nieuwtestamentische gemeente is afgeschaft.

Deputaten hebben in antwoord op bezwaren en vragen die door enkele kerkenraden waren ingediend een inlegvel toegevoegd aan deze brochure, waarin zij stellen dat dit geenszins hun bedoeling is om te suggereren dat het vierde gebod niet meer van toepassing zou zijn. Maar zij

willen ook voorkomen dat de zondag alleen maar wordt opgevat als een dag van geboden en voorschriften. Die dag mag gezien worden, schrijven zij, als een feestelijke dag om de Heere te dienen, zoals zondag 38 van de Heidelbergse Catechismus daarover spreekt.

Deputaten hebben echter geen aanleiding gezien om hun formuleringen in de brochure bij te stellen, aan te vullen of te wijzigen. We moeten het dus doen met wat er in de brochure staat. Men zou wensen dat we daar dan duidelijk in konden lezen hoe het zit. De onduidelijkheid blijft bestaan en dat is ongewenst. Ik vraag me af of de kerken daar nu echt mee gediend zijn. Maar misschien komen we meer te weten als we het tweede hoofdstuk bekijken, dat heet 'respect voor de traditie.'. Daarover in een volgend artikel D.V.

H. Korving

BRIEVEN AAN OUDERS (59)

Schoon klinkt in het huis van Elisabeth de lofzang van Maria op. Ze zingt reeds voor de geboorte van haar Zoon. Haar geest verheugt zich in God haar Zaligmaker. Na de geboorte van het Kerstkind verstomt het lied in haar mond, de herder zingen. Maria niet meer. Wel bewaart ze de woorden van de herders die "overleggende in har hart". Dit ene woord "overleggen" zegt ons wat er plaatsheeft in het hart van Maria. De strijd is daar ontbrand, de strijd van vlees en geest. Haar geest getuigt door de Geest: uw Zoon is de Zaligmaker; haar vlees doet het tegenovergestelde: "uw Kind, Maria de Zaligmaker, dit hulpeloze kind? Hoe zou dat kunnen?"

Het is de strijd die in elk kind van God heeft. Het is de strijd tussen de oude en de nieuwe mens. Het is de grote oorlog in het binnenste van ieder wedergeboren mens. Het vlees begeert tegen de geest, en de geest tegen het vlees. Beide zijn onverzoenlijk; beide hebben het voorzien op de ondergang van de ander. Wie overwinnen zal is niet onzeker. Dat is de Geest, en dat is wanneer Gods kind sterven gaat en het vlees het graf ingaat.

Wat zal het voor Maria geweest zijn toen ze stond op de kruisheuvel Golgotha. Haar Zoon, haar Kind als

een misdadiger genageld aan de kruispaal. Hoe zal satan hebben aangevochten door die open poort: het vlees. Evenwel – daar op Golgotha wordt het liefde-testament geopend. De beschikking van de Erflater wordt openbaar, en dat vóór Zijn dood: "Vrouw, zie uw zoon; zoon, zie uw moeder". Maria krijgt Johannes als zoon, en Johannes krijgt Maria als moeder.

Ik zie die beide met 120 anderen bijeen zitten op de dag van het Pinksterfeest. "En zij werden allen vervuld met de Heilige Geest". Toen leidde de Geest in alle waarheid. Toen triomfeerde de Geest over het vlees. Toen verdwenen alle nevels. Toen waren alle twijfels weg. Toen straalde het heldere licht. Jezus de Zaligmaker, Jezus Die de schuld heeft betaald. Verzoend met door Jezus' voldoening. Haar Zoon, haar Zaligmaker, "Die, in haar lagen staat, Zijn dienstmaagd niet versmaadt; Maar van Zijn gunst doet roemen"; en toen Maria de geest gaf, zo voer zij ten hemel op. Toen was zij tenvolle verlost van het vlees, en roemt zij in Hem Die ook haar kocht voor de dure prijs van Zijn bloed.

Wordt u jaloers, ouders, op die twee, op Maria en Johannes die door Jezus aan elkaar waren gegeven als moeder

en zoon? Wat zullen die twee geestelijk veel met elkaar gesproken hebben! Is dat ook tussen u, vader en moeder? Wat is dat rijk voor uw kinderen. Rijk is het ook wanneer die geestelijke band er is tussen ouders en hun kinderen. Neen – dat maken wijzelf niet. Dat is door de Pinkstergeest. Die Geest komt in de weg van het gebed. Die Geest leert spreken van zonde en genade. Die Geest doet getuigen: "Mij, de grootste der zondaren, mij is barmhartigheid geschied". Die Geest doet met Maria zingen: "Mijn ziel verheft Gods eer; Mijn Geest mag blij den Heer' Mijn zaligmaker noemen."

Gezegd zijn zulke gezinnen!

Ds.P.v.Z.

KLEIN GELOOF

KLEINGELOOF

De grote scheiding tussen de mensen-kinderen is die van bekeerd en onbekeerd. Een mens is of op de brede weg of op de smalle weg. Maar er zijn kleinen en groten op de smalle weg. De omstandigheden van Gods kinderen kunnen zo verschillend zijn. Het is niet altijd hetzelfde in het ware zaligmakende geloof. Onlangs hoorde ik het nog zo verwoorden: het is in het ware geloof op en neer, zelfs meer neer dan op. Dat is geen somberheid, maar werkelijkheid. Dat is niet tot eer van de mens, maar het is wel veelal de schuldige realiteit. Een schuldige werkelijkheid die brengt tot verootmoediging en schuldbeleving voor het heilig Aangezicht des Heeren en tot een smeken om verlevendiging en groei. Binnen het ware zaligmakende geloof kunnen heel wat onderscheidingen aangebracht worden. Er is niet alleen het onderscheid tussen geloof en ongelooft. Er is niet alleen het verschil tussen bekeerd en onbekeerd. Soms bekruipt mij het gevoel dat er in onze tijd wel twee wegen gepreekt worden, maar dat het onderscheid dat er is in het leven van het geloof, het onderscheid tussen klein geloof en groot geloof, niet of onvoldoende aan de orde komt. De vragen, het zuchten en worstelen, maar ook het toevlucht nemen tot de Heere van het klein geloof wordt niet of nauwelijks aan de orde gesteld. Is het niet teveel alles of niets in de prediking? Wie gelooft, lijkt als je sommige preken hoort, ook direct alles maar te kunnen geloven en altijd te kunnen geloven. Weinig

komt de geloofsworsteling en de geloofsgroei aan de orde. In het natuurlijke leven is het toch ook niet zo dat een kind enkele dagen na de geboorte over de vloer loopt. Er worden toch geen zuigelingen met een baard geboren. Een zuigeling kan ook het eten wat aan een volwassene wordt voorgezet niet tot zich nemen. Zo is het doorgaans ook in het geloof niet. Waar de Heere het ware zaligmakende geloof werkt, komt er groei van pasgeborene tot kind en van kind tot jongeling en van jongeling tot man. Wat de Heere werkt heeft voeding nodig, mag zich door genade ontwikkelen, mag groeien en tot wasdom komen. We moesten aan deze zaken denken toen we een geschriftje van W. Huntington lazen dat als titel draagt:

"Het geroep van Klein Geloof gehoord en beantwoord en zijn goede zaak verdedigd en bepleit in een brief aan een vriend."

Op de titelpagina van het boekje van 45 bladzijden staan twee teksten weergegeven:

"En als hij begon neder te zinken, riep hij, zeggende: Heere, behoud mij! En Jezus terstond de hand uitstekende, greep hem aan, en zeide tot hem: Gij klein gelovige, waarom hebt gij gewankeld?" Matth. 4: 30 en 31

"Ziet toe dat gij niet een van deze kleinen veracht." Matth. 18:10

Huntington was een man die door genade was geoefend in de praktijk der godzaligheid. Hij wist waarover hij schreef. Hij had het zelf in zijn ziel ervaren. Vele jaren heeft hij het Woord Gods mogen uitdragen. Hij schrijft in bovengenoemd boekje over zichzelf de volgende woorden: "Uw vriendelijk schrijven heb ik ontvangen. Het verblijdde mij, maar heb mij wel wat verbaasd over de snelle vorderingen, die door u in zo'n korte tijd gemaakt zijn. Wij moeten opwassen in de genade en kennis van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus en gij schijnt het wel wat snel te doen. Ik hoop, dat het met u niet is, hoe meer haast, hoe minder spoed. Wat mij betreft, ik heb lang gestrompeld over de schemerende bergen al eer ik kwam tot uw stand in het geloof."

"En ik verklaar, tot schaamte voor u en voor mij, dat ik de tijd gekend heb, zelfs sinds ik de Zaligmaker mijn Vader en mijn God kan noemen, dat ik niet in staat was voor voedsel en kleding op Hem te vertrouwen."

Huntington neemt een beeld uit het gewone natuurlijke leven om zijn gedachtegang te verduidelijken: er

wordt nooit een mens van zes voet lang geboren. Zo heeft een pas geboren nieuw schepsel niet de volle zekerheid des geloofs.

Dan verwijst Huntington naar Lukas 8: 24 en 25. In Lukas 8:24 en 25 vraagt de Heere in de storm aan de discipelen: Waar is uw geloof?

Daartegenover wijst Huntington op de hoofdman over 100 die zei dat de Heere maar een woord had te spreken en zijn knecht zou genezen worden. Deze hoofdman had een zo groot geloof dat het in Israël niet werd gevonden. Lukas 7:9.

Volgens Huntington zijn er vier trappen in het geloof: nieuwgeboren kinderen, kinderen, jongelingen en vaders. Er zijn dus niet alleen vaders, maar ook pasgeboren kinderen, kinderen en jongelingen.

Aangaande klein geloof schrijft Huntington de volgende behartenswaardige zaken "Klein geloof zou tot Christus gaan en om hulp roepen en hij zou, ofschoon hij dikwijls door ongelooft twijfelt aan de belofte, toch de wapens opzoeken en zetten een heel leger van kentekenen, blikken en beloften tegen u over en zou u iedere voet gronds betwisten en hij zou bovendien al kan hij niet tegen u redeneren, wat het gevoel betreft, de overwinning wegdragen. Klein geloof is een geduchte held, als hij het wapen van het gebed hanteert en tot Christus roept." Even verderop schrijft hij: "Geloof wil verzorgd, maar niet bevolen of gejaagd worden." Op een pastorale wijze wenst Huntington om te gaan met klein geloof. Over zijn wijze van benadering schrijft hij: "Wat mij aangaat, ik wens altijd geloof te voeden of het in de ontvangst, in de formering, in barenswaai of in staat is om zich zelf te helpen of sterk genoeg om te trotseren engelen, machten en overheden, zoals het geloof van Paulus was." Huntington weet onderscheid te maken tussen zuigelingen en mannen, tussen melk als het voedsel van de zuigelingen en vaste spijs als het voedsel van mannen: "Er is een groot onderscheid tussen zuigelingen en mannen, tussen melk en vaste spijs, tussen Klein Geloof en Groot Geloof." In Matth. 14: 30 en 31 wordt Petrus een kleingelovige genoemd. Maar het klein geloof kent wel zijn werkzaamheden. In de nood neemt het de toevlucht tot de Heere Die helpen kan en helpen wil. "Geloof kan om hulp roepen, al kan hij een storm niet doorstaan. Als hij zichzelf niet kan behoeven voor zinken, zal hij bidden tot Hem, die het kan en ook doet, want Jezus strekte terstond Zijn hand uit en

greep hem aan, zodra Klein Geloof zijn stem liet horen. Er is even groot onderscheid tussen Groot Geloof en Klein Geloof, als er is tussen en kind in zijn loopwagentje en een welgewapende reus. En, als wij ons in onze ambtsbediening werpen op de zwakken van Gods volk, dan doen wij als Amalek, toen hij de kinderen Israëls vervolgde: Daar hij niet bij machte was om de voorhoede aan te vallen, sneed hij de achterhoede af; Hij sloeg alle de zwakken, moeden en matten en hij vreesde God niet. Deut. 25:18. Christus zal het gekrookte riet niet verbreken en Hij zal ons de verzenen van Zijn verborgen lichaam niet laten vermorzen zonder wraak te nemen. De Heere slaat bijzonder acht op Zijn kleine kindkens: En zo wie een van deze kleinen te drinken geeft alleen een beker koud water, in de naam van een discipel, voorwaar zeg Ik u, hij zal zijn loon geenszins verliezen, Matth. 10:42. Maar zo wie een van deze kleinen die in Mij geloven ergert, het ware hem nutter dat een molensteen aan zijn hals gehangen, en dat hij verzonken ware in de diepte der zee, Matth. 18:6. Zie toe dat gij niet een van deze kleinen veracht, vers 10. Alzo is de wil niet uws Vaders, die in de hemelen is, dat een van deze kleinen verloren ga, vers 14. Ellieve, waarom worden deze jonge discipelen kleinen genaamd? Ik veronderstel, omdat zij jong waren in de genade, kinderen in de kennis en sommigen uit hen waren klein gelovigen. Zij dachten somtijds, dat zij niet gevoed of gekleed zouden worden, als zij niet beladen waren met zorgen voor een volgende dag. De Zaligmaker antwoordt op die innerlijke overleggingen hunner harten: Indien nu God het gras dat heden op het veld is en morgen in de oven geworpen wordt, alzo bekleedt, hoeveel te meer u, gij klein gelovigen! Daarom zeg Ik u, zijt niet bezorgd voor uw leven, wat gij zult eten of wat gij zult drinken, noch voor uw lichaam, waarmede gij u zult kleden; wees niet wankelmoedig. Lukas 12:9, Matth. 6: 25, 30." Huntington maakt onderscheid tussen geloof en de volle geloofsverzekerdheid. Wie kan zeggen dat hij zijn hart heeft gezuiverd van ongeloof en twijfel? Onder beproevingen komt er doorgaans opstand en murmurering. Huntington geeft de volgende omschrijving van het geloof: "Het geloof is een tot God komen door bekering. Het ziet, dat God, in Christus, een beloner is dergenen die Hem naarstig zoeken." Vervolgens stelt hij dat de Bijbel veel

spreekt over wat het geloof doet. Hij wijst op Noach. Door het geloof is Noach bevreesd geworden en bouwde de ark. Ook Mozes wordt genoemd: Door het geloof verliet Mozes Egypte.

De mens kan ook verkeerd oordelen. Soms wordt vermetelheid voor volle zekerheid gehouden.

Huntington schrijft dat het geloof in Mozes zal leiden tot het geloof in Jezus. "Zij die geloven hetgeen Mozes geschreven heeft, zullen ter bekwaamer tijd de woorden van de Zaligmaker geloven, Joh. 5:46 en 47." In de Bijbel vinden we niet een gelovige die vrij is van de zonde van ongeloof.

"Waar ook maar de geringste trek van het beeld van de Zaligmaker zich vertoont, moet er acht op geslagen worden. Een iegelijk die liefheeft Dengene Die geboren heeft, die heeft ook lief die uit Hem geboren is."

Treffend schrijft Huntington: "En ik geloof dat de krachtigste heilige op

aarde zich maar een gekrookt riet zal bevinden, als God hem slechts een ogenblik de plaag van zijn eigen hart laat voelen."

Het was ook bij David niet altijd hetzelfde wat het geloofsleven betreft. Soms had hij de volle zekerheid, soms ook niet. David had volle verzekerdheid tegenover Goliath, niet ten tijde van de samenzwering van Absalom.

De oude mens en de nieuwe mens, genade en verdorvenheid, geloof met zijn vruchten en ongeloof met zijn twijfelingen wonen in Gods kind..

Klein Geloof kan hoogmoedig worden op aangename gestalten. Dat is een gevaar. Soms is er veel opstand onder de roede. Dat is zonde. God verbergt Zich en kastijdt om de hoogmoed te bestrijden.

Met Klein Geloof dient zachtken gehandeld te worden.

De lammeren dienen geweid en de schapen gehoed te worden.

A. van Heteren

TOOGDAG GBS IN REHOBOTH-KERK TE BARNEVELD

BARNEVELD - De Gereformeerde Bijbel-stichting (GBS) belegt op D.V. zaterdag 8 oktober a.s. de 40^e toogdag. Plaats van samenkomst is de Rehoboth-kerk aan de Nairacistraat te Barneveld. De vlakbij gelegen Veluwehal zal worden gebruikt als overblijfruimte tussen de morgen- en middagbijeenoekomst.

De morgenbijeenoekomst van de toogdag begint om 10.30 uur. De opening heeft plaats door ds. P. Blok uit Lunteren, voorzitter van de GBS. Daarna hopen te spreken ds. H. Zweistra uit Leerbroek en ds. F. Mallan uit Alblasserdam. De pauze wordt gehouden van 12.30 uur tot 14.00 uur. Vervolgens hopen tijdens de middagbijeenoekomst ds. K. Hoefnagel uit Katwijk aan Zee en ds. H. Molendijk uit Oosterland een toespraak te houden. De sluiting zal worden verzorgd door ds. A.J. Wijnmaalen uit Vianen, tweede voorzitter van de GBS. De Rehoboth-kerk ligt vlakbij het NS-station te Barneveld. In de middagpauze is er ruime gelegenheid om bij de boeketafels in de kerk en de Veluwehal Bijbels, psalmboeken en andere uitgaven van de GBS te kopen. De GBS werd in 1966 opgericht met als doel het handhaven en het bevorderen

van het gebruik van de Bijbel in de Statenvertaling. Sinds vorig jaar is de complete Bijbel met de kanttekeningen in een deel verkrijgbaar voor 60 euro. Verder worden Bijbels gratis verspreid in gevangenissen en zorgcentra. Ook gaan er, in samenwerking met de Trinitarian Bible Society, vele Bijbels in nauwgezette vertalingen naar het buitenland. De eerste toogdag werd gehouden op 20 augustus 1966 in Rotterdam. Daarna is het een vaste gewoonte geworden om elk jaar bijeen te komen. Het werk van de GBS wordt gesteund door bijna 40.000 donateurs.

CURSUSSEN BIJBELS HEBREEUWS VOOR BELANGSTELLENDEN

Bij voldoende belangstelling worden aan de Theologische Universiteit Apeldoorn onderstaande cursussen gegeven onder verantwoordelijkheid van onze docent mw. dr. A. Drint.

- Een cursus Bijbels Hebreeuws voor gevorderden.
- Een leesgroep Bijbels Hebreeuws. Het minimum aantal deelnemers is 8 tot 10 personen per groep.

Voor wie?

Voor belangstellenden die niet als student aan de Theologische Universiteit Apeldoorn staan ingeschreven.

- De cursus voor gevorderden is voor degenen die de eerste cursus Bijbels Hebreeuws voor belangstellenden hebben gevolgd of elders een basis-cursus Hebreeuws hebben gedaan. Bij deze laatste cursus wordt dus uitgegaan van enige voorkennis van het Hebreeuws.
- Degenen die meerdere cursussen hebben gedaan en beschikken over voldoende kennis van het Hebreeuws, kunnen meedoen in een leesgroep.

Wat houdt de cursus in?

- In de cursus voor gevorderden wordt aandacht besteed aan verschillende soorten zinnen en zwakke werkwoorden. Daarnaast wordt alvast een begin gemaakt met het lezen van een stuk Hebreeuwse tekst uit de Bijbel.
- De leesgroep houdt zich bezig met het lezen van Hebreeuwse teksten uit de Bijbel.

Wat is de omvang van de cursus en wanneer en waar wordt hij gegeven?

- De cursus voor gevorderden bestaat uit 11 lessen van anderhalf uur en wordt gegeven op de vrijdagmiddag, met ingang van september 2005.
- Σ De leesgroep kent 6 bijeenkomsten van twee uur op dinsdagmiddag.
- De cursussen en leesgroep worden gegeven in één van de collegezalen van de Theologische Universiteit, Wilhelminapark 4 te Apeldoorn.

Wat is het benodigde cursusmateriaal?

Het cursusmateriaal wordt door de docente tegen kostprijs geleverd. De cursisten dienen zelf te zorgen voor een Hebreeuwse Bijbel (of kopieën daaruit) en een woordenboek aan te schaffen, bijvoorbeeld het woordenboek van E. Italie, Bijbels Hebreeuws - Nederlands woordenboek, Nieuw-Lekkerland: De Haan 20033 (fotomechanische herdruk van de oorspronkelijke uitgave uit 1907, 1e herdruk 1994).

Wat zijn de kosten?

- De prijs voor de cursus voor gevorderden is € 115,- plus € 10,- voor lesmateriaal.
- De prijs voor de leesgroep is € 55,-. Het cursusgeld dient voldaan te zijn vóór de aanvang van de cursus/leesgroep op giro 788 63 67, t.n.v. A. Drint te Sauwerd.

Hoe en waar opgeven?

U kunt zich voor deze cursus schriftelijk aanmelden bij het secretariaat van de Theologische Universiteit, Wilhel-

minapark 4, 7316 BT Apeldoorn of per e-mail: theol.tua@planet.nl met en cc naar adriana.drint@gmail.com

KOM OVER EN HELP GEEFT HULP IN SERVIË

Kom over en help heeft van haar contactpersonen uit Servië een dringende hulpvraag ontvangen voor de door wateroverlast getroffen gebieden. Kom over en help heeft besloten financiële hulp te bieden om zo de wederopbouw van het getroffen gebied te bevorderen. Daarnaast geeft de stichting materiele hulp in de vorm van voedsel en kleding zodat de bewoners weer in hun eigen levensbehoeften kunnen voorzien. Begin september zullen twee transporten met goederen naar Servië vertrekken.

Noodhulp

Na een bezoek aan het gebied en diverse contacten met getroffen en geconcludeerd worden dat de toestand ronduit ernstig is te noemen. Huizen zijn verzakt, muren zijn gebroken of gescheurd en delen van huizen zijn weggevaagd. Veel bewoners van de getroffen dorpen gaven aan zich niet meer veilig te voelen in hun huizen. Ook de oogst is voor een groot gedeelte vernield door enorme hagelstenen, waardoor de toekomst onzeker is geworden.

Ook in Bulgarije heeft men te kampen met de gevolgen van hevige regenval. De kerken in Bulgarije hebben tot op dit moment geen hulpaanvraag gedaan. Kom over en help wordt op de hoogte gehouden van de omstandigheden daar. Mocht er alsnog een hulpaanvraag vanuit Bulgarije binnenkomen, dan zal deze evenals de hulpaanvraag van Servië worden gehonoreerd.

Kom over en help

Kom over en help werkt al ruim dertig jaar in Oost-Europa. De stichting geeft hulp in Albanië, Bulgarije, Moldavië, Oekraïne, Roemenië, Servië en Wit-Rusland en is gericht op toerusting en gemeenteopbouw, diaconale hulpverlening en structureel ontwikkelingswerk. Een bekend programma is de jaarlijkse winterhulp. De stichting kan haar werk alleen doen met steun van donateurs uit Nederland.

Giften zijn van harte welkom. Zie ook de website: www.komoverenhelp.nl

PROGRAMMA CURSUS GEESTELIJKE VORMING 2005 / 2006

- **15 september** - Drs. C. Roest te Woudenberg over "Omgaan met stress"
- **13 oktober** - Drs. I.A. Kole te Berkenwoude over "De christelijke opvoeding in gezin, kerk en school"
- **17 november** - Drs. K. ten Klooster te Ridderkerk over "De Gereformeerde belijdenis toegespitst op het remonstrantisme van vandaag"
- **19 januari** - Prof. Dr. A. Baars te Woudenberg over "Calvijn en de prediking"
- **16 februari** - Dr. P. de Vries te Elspeet over "De ontdekkende functie van de wet"
- **16 maart** - Ds. P.D.J. Buijs te Harderwijk over "De strijd tussen vlees en geest"

Plaats van samenkomst: zaal achter de Christelijke Gereformeerde Kerk, Hoflaan 41 te Middelharnis.

Tijd: aanvang: 19.45 uur; sluiting: uiterlijk 22.00 uur.

Kosten: € 3.-- per avond of € 15.- voor de zes avonden, inclusief koffie en excerpt van de lezing.

Te betalen op de betreffende avond (en) of via bankrekening 3420.77.139 t.n.v. mw. K. Mulder, Azaleastraat 19, 3245 CB Sommelsdijk.

Cassette: de lezingen worden op een cassette opgenomen. Deze zijn te bestellen bij mw. K. Mulder, telefoon 0187-482443. Kosten per bandje: € 5,-

Wij zouden het op prijs stellen als u bovenstaande data alvast in uw agenda wilt noteren.

De Stuurgroep:

drs. M.H. Baan, ds. P. den Butter, ds. C. Gielen, J. van Hoorn, Kati Mulder, ds. J.C. den Toom

BEZINNINGSAVONDEN GEESTELIJKE VORMING SEIZOEN 2005 / 2006

1. Wo. 5 oktober 2005:
Ds. M. Goudriaan, Lunteren.
"Christus in het Oude Testament"
2. Wo. 9 november 2005:
Prof. T.M. Hofman, Apeldoorn.
"Welke bekentenis heet de doop voor ons en onze kinderen"
3. Wo. 11 januari 2006:
Ds. A. Beens, Barneveld.
"Welk beeld heeft God van u?"

4. Wo. 15 februari 2006:
Ds. A. Simons, Vinkeveen.
"Israel"

5. Wo. 15 maart 2006:
Ds. J.H. van Dijk, Ameide.
"De leer der laatste dingen"

6. Wo. 12 april 2006:
Dr. R. Bisschop, Veenendaal (Ref. Dagbl.)
"De toekomst, maatschappelijk, geestelijk"

De avonden worden gehouden in het Wartburg College, locatie Revius, Piccolo 50, Rotterdam-Zevenkamp. Aanvang 19.45 uur.
Tel.: 0180-520911 – 0183-589795.
Revius: 010-2201399.

ONTMOETING RUIM 3 TON TEKORT

Stichting Ontmoeting heeft het jaar 2004 moeten afsluiten met een tekort van ruim 340.000. Dit heeft zij kunnen opvangen doordat er in het verleden enige reserves waren opgebouwd. Dit meldt Ontmoeting in het jaarverslag. Het negatieve resultaat is vooral veroorzaakt doordat Ontmoeting een aantal geplande activiteiten in de achterban niet heeft kunnen realiseren. Het woonproject in Rotterdam is uitgebreid tot twintig kamers. Dak- en thuislozen kunnen een kamer huren en ontvangen daarbij woonbegeleiding. Omdat het woonproject in een sterke behoefte voorziet, wil Ontmoeting het project dit jaar uitbreiden tot veertig kamers. In de Valleiregio, waar Ontmoeting sinds december een veldwerker met een dienstenbus heeft rijden, heeft zij inmiddels contacten met meer dan twintig zorgwekkende zorgmijders opgebouwd. Dit project duurt anderhalf jaar en voor die tijd zal een beslissing worden genomen over een eventueel vervoltraject.

Gemeente Harderwijk heeft dringend behoefte aan een dagopvang voor dak- en thuislozen. Met de gemeente en verschillende organisaties wordt besproken of het mogelijk is een sluitende zorgketen aan te bieden, waarbij Ontmoeting de dagopvang en dagactiviteiten gaat verzorgen.

Ontmoeting stelt als voorwaarde aan nieuw te starten projecten dat zij voor het grootste deel structureel gefinancierd worden via de overheid. Bij de startkosten van nieuwe activiteiten zal Ontmoeting overwegen in hoeverre het mogelijk is om deze vanuit de achterban te financieren. Daarom worden momenteel gerichte acties gehouden in het bedrijfsleven en is er een wervingscampagne voor nieuwe begunstigers.

BOEKBESPREKINGEN

M. Golverdingen v.d.m., Om het behoud van een kerk, Licht en schaduw in de geschiedenis van de Gereformeerde Gemeenten 1928-1848, Uitgave Den Hertog, Houten, 302 blz. €22,50, ISBN90-331-1851-3. Ruim dertig jaar geleden schreef de auteur een biografie over ds. G.H. Kersten, waarvan in de negentiger jaren een uitgebreidere versie verscheen. Dit boek behandelt de geschiedenis van de Gereformeerde Gemeenten in de periode 1928-1938. Veel wordt aan de orde gesteld. We komen dr. Steenblok en ds. R. Kok tegen. Ook Ds. A. de Blois en ds. H.A. Minderman. De synode uitspraak van 1931 komt aan de orde. De oorlogsjaren passeren de revue. In de veertiger jaren nemen de spanningen binnen de Gereformeerde Gemeenten toe. In 1948 weet ds. Kersten ds. R. Kok voor de Gereformeerde Gemeenten te behouden. Het boek is de doctoraalscriptie (bij de Theologische Universiteit te Apeldoorn) van de auteur in een wat bewerkte en uitgebreide versie. Wie zich wil verdiepen in de geschiedenis van de Gereformeerde Gemeenten in de genoemde jaren en ook wil zien waar wortels liggen van huidige standpunten kan niet om dit boek heen dat veel waardevolle informatie bevat.

Jacobus Koelman, Over de oprechte liefde tot de Heere Jezus, 96 blz., €9,95, Uitgeverij Frits Hardeman, Ede, ISBN 90-764-35-7. Deze bekende pennevrucht van Jacobus Koelman is herschreven door Ds. C.J. Meeuse. Deze verhandeling over de oprechte liefde tot de Heere Jezus vormde vroeger de inleiding op een bundel preken van Hugo Binning. In de loop der eeuwen is dit geschriftje vaak apart uitgegeven. Koelman onderscheidt tussen zijn en schijn in dit werkje. Na een inleiding en een voorwoord volgen drie hoofdstukken: 1. Kenmerken van degenen die Christus liefhebben. 2. Beweegredenen om Christus lief te hebben. 3. Middelen om Christus lief te krijgen. Over de middelen voor Gods kinderen om Christus meer lief te krijgen schrijft Koelman op blz. 81 "Lees herhaaldelijk naast de Bijbel in het Martelarenboek en in de kerkgeschiedenis en vooral beschrijvingen van het leven en sterven van enkele voorna-

me heiligen, alsook die geschriften van heiligen waarin door middel van meditaties, of brieven, of gedichten de liefde van Jezus en Zijn beminnelijkheid levendig wordt voorgesteld, tot verwakking en opscherping van de liefde tot Christus." Hij prijst met name de brieven van Rutherford aan. Op de blz. 34 en 35 schrijft Koelman over het ene grote kenmerk van hen die Jezus liefhebben: de liefde tot Gods geboden. We lezen dan het volgende: "Dit bewaren van Zijn geboden moeten we nu verstaan in een evangelische zin van een oprechte poging om die te onderhouden, van een hartelijk en consciëntieus trachten om daaraan te gehoorzamen, zo dat men niet moedwillig leeft en toegeeft aan zichzelf, of door een bekende zonde, die Hij uitdrukkelijk verboden heeft, te doen, of door een bekende plicht, door Hem duidelijk geboden, te verzuimen. En waar men bemerkt, dat men van het gebod van de Heere Jezus is afgeweken, daar zal men het betreuren en hartelijk bedroefd zijn omdat men zoveel tekort komt, en zich weer opnieuw voornemen om het in de toekomst met de hulp en genade des Heeren te verbeteren en zich te wachten van zijn ongerechtigheid." We willen dit bekende geschrift van Koelman in hedendaags Nederlands overgezet bij jong en oud ter lezing aanbevelen.

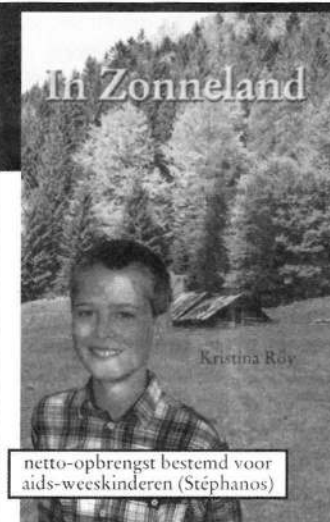
F. Ridderus, Onlangs Godzalige Sara, en nu zalige Sara, voorgesteld aan de dochteren Sions, 77 blz., Uitgave De Schatkamer, Rumpt, ISBN 90-5741-175 X. Deze paperback bevat een zogenaamd egodocument uit de 17e eeuw. Het gaat over Sara van der Mast, echtgenote van ds. Franciscus Ridderus. Op 25 jarige leeftijd schreef zij deze stichtelijke overdenkingen. We lezen van bekommernissen en uitredingen. Haar geestelijke vriedin wordt door haar onderwezen en ook terechtgewezen. We lezen over haar jeugddromen die geen betrekking hebben op een aards huwelijk, maar op een hemels huwelijk met Christus. Haar man vond na haar sterven dit geschriftje en heeft het uitgegeven. Het boekje is in nieuwe spelling overgezet door H.J. Postema te Doorn. Veel behartenswaardige zaken komen er in voor. We willen u een citaat geven om een indruk hiervan te krijgen: "Indien iemand vraagt wanneer de kinderen van God op hun best zijn, zo antwoord ik: de Heere zij gedankt, ons ergste is voorbij; ons goede is begonnen, ons beste staat voor de deur."

Me-Pang vertelt nooit uit de kinderbijbel

Zij heeft er namelijk geen.

Steun Stichting Bijbelse Hulpverlening China! Stort uw gift op **bankrekening 3473.76.029** en geef de kinderen een kinderbijbel!

In Zonneland *het inspirerende verhaal over een Slowaakse vondeling*

Dit boek speelt zich af rond 1900. Palko groeit op onder vreemden. Hij gaat op zoek naar Zonneland en vindt daar een geheimzinnig boekje. Hij raakt bevriend met de dorpspastoor die ook naar Zonneland op zoek blijkt te zijn. Voor allerlei mensen in zijn omgeving wordt Palko de jongen die hen naar Jezus leidt. Maar waar moet hij heen als de pastoor sterft? En wie is Lesina toch?

Een hartverwarmend boekje van de populaire schrijfster Kristina Roy.

Destijds in meer dan 21 talen uitgegeven!
Opnieuw vertaald uit het Duits.

SUNNYLAND BOOKS

Verkrijgbaar bij de boekhandel.
ISBN 90-809173-1-1

208 pagina's € 6,95

De Vaste Grond

Lesboek voor de
belijdeniscatechisatie

20 lessen over de
gereformeerde geloofsleer

Door ds. H. Korving

€ 3,75 per stuk

Te bestellen bij

Ds. H. Korving
Van Naaldwijcklaan 12
4143 BW Leerdam
Tel 0345 510 800
Email: hkorving@cgg.nl

Voor info bel:

0341 - 425 712
of
0416 - 692 787

**Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**

**Riska wil graag naar de zondags-
school.**

Wie vertelt haar uit de Bijbel?

Help Bill en Marion Sommer helpen.

Stort uw gift op giro 249300 t.n.v.
SDOK te Gorichem ov.v. Sumba
Mission 8180
<http://home.filternet.nl/~sumbamission>

LET OP! 10% korting bij 2e boeking binnen
een kalenderjaar, buiten schoolvak.

Rust en ruimte, in eigen sfeer, alle jaargetijden

Ruimgelegen, vrijstaande
(luxe) bungalows (met CV)
en chalets.

Met familie of vrienden
tijdens uw jubileum samen
er even tussenuit. Catering
in overleg mogelijk.

Deelweken mogelijk,
al vanaf € 115,-

Brochure of reserveren?
Bel 0222 31 83 91

